

# Hva skal vi med fremtiden?

Av Dag Andersen,  
cand polit, forfatter og prosjektleder for folkeaksjonen 100-årsmålene

Publisert som kronikk i flere regionaviser

**Tiden er moden for å sette oss langsiktige mål, nye, bærekraftige mål. De gamle visjonene er i hovedsak oppfylt, vi virrer rundt i målområdet og vet ikke hvor neste etappe går. Hva er det vi egentlig ønsker for våre barn og barnebarn? En landsomfattende idédugnad er under utvikling for å stake ut retningen for neste etappe.**

På 1800-tallet hadde vi ett stort og etter hvert samlende 100-årsmål. Vi skulle bygge en nasjonalstat, vi skulle frigjøre oss fra Danmark og Sverige, vi skapte nasjonen Norge. Det tok omtrent hundre år med høydepunkter i 1814 og 1905.

På 1900-tallet hadde vi et tilsvarende stort og i hovedsak samlende mål. Norge var i utgangspunktet et fattig bondesamfunn, men vi skulle industrialisere, elektrifisere og modernisere landet, vi skulle kvitte oss med knappheten og det fysiske slitet og vi skulle bygge velferdsstaten. Det var strid om virkemidler og kamp om fordeling, men det store moderniseringsprosjektet var felles. Og vi lyktes – til de grader. På toppen av alt vant vi den store premien i oljelotto.

Kjempeoppgavene fra 1800- og 1900-tallet er i store trekk løst. Nå virrer vi rundt i målområdet og vet ikke hvor neste etappe går. Politikken er uten langsiktige mål, organisert ut fra tidligere epokers utfordringer.

Visjonære mål er erstattet av et diffust ønske om ”mer av det samme”. Men vi er kommet til et punkt der mer av det samme skaper flere problemer enn det løser. Tre prosent vekst gir en 19-dobling av boliger, hytter, biler, båter, mat, klær og reiser. 100 år – et langt menneskeliv – setter ting i perspektiv. Å fjerne den materielle knappheten var åpenbart meningsfullt. Å hope opp velstand er ikke like meningsfullt.

## Psykologisk

Lykkeforskningen de senere år har gitt slående klare resultater. På det velstandsnivået den vestlige verden har befunnet seg etter andre verdenskrig, er det ingen sammenheng mellom vekst i reallønn og vekst i lykke. Den andelen av befolkningen som oppgir at de er lykkelige, har vært konstant så langt tilbake som man har målt. I Norge er dette målt fra 1985, i USA fra 1950.

## Økologisk

Det andre hovedpoenget er at økologien setter grenser for forbruksveksten. Fortsatt forbruksvekst i den rike delen av verden i 100 år til er en fysisk umulighet. Problemet er, som de fleste utenfor det Hvite Hus nå har forstått, at naturen over tid ikke lar seg bringe altfor langt ut av balanse. Den retter selv opp ubalansen. Klimaendringer er en

av mekanismene den benytter. Naturen fortsetter sin egen dramatiske gang: ørkener, jungler og istider kommer og går over hundretusener av år. De økologiske systemene er selvregulerende, men de er harde i klypa.

### **Hovedtemaer**

Innenfor et langsiktig perspektiv er det naturlig å tenke tverrsektorielt og tverrfaglig. Gjennomfører vi den øvelsen blir vi til slutt stående med to hovedelementer: Det humane og det økologiske, mennesket og samspillet med naturen.

Med *det humane element* menes her: *Å dyrke frem det beste i menneskene og i samspillet mellom oss.* Spørsmålene som melder seg er mange: Dyrker vi frem det beste i dag? Hva har den omfattende forskningen de siste 20 årene lært oss om hvordan det kan gjøres? Hvilke mål kan vi samle oss om på dette felt for de neste 100 år? Hvilke bestillinger skal vi gi til forskere, kunstnere og politiske ledere?

Med *det økologiske element* menes her: *Å kultivere naturen på en bærekraftig måte.* Vi vet at det krever en eller annen form for kretsløpsystem med produksjon, bruk og reproduksjon. Det gjelder også matvarer, maskiner og alt annet vi mennesker produserer og bruker. Først da har vi et økonomisk system som i prinsippet kan vare evig, som kan være stabilt og trygt i overskuelig fremtid.

Hvordan kan vi på beste måte organisere kretsløpene i fremtiden? Hvilke mål kan vi samle oss om på dette felt for de neste 100 år? Hvilke bestillinger skal vi gi til forskere, ingeniører, økonomer og politiske ledere? Når dette er gjennomtenkt, kan vi drøfte hvilke endringer i det politiske systemet som må til for at disse bestillingene kan effektueres:

De politiske partiene har stort sett sitt utgangspunkt i ideologier og klassemotsetninger fra 1800-tallet. Er de egnet til å løse fremtidens utfordringer? Hva slags politiske ledere trenger vi?

På 1800-tallet utviklet vi i Europa *nasjonalfølelse* med samhold og identitet i de enkelte land. Skal vi på 2000-tallet på samme måte utvikle en *globalfølelse* med kjærlighet til og ansvar for planeten vi alle bor på?

### **Den store velstandsprøven**

Å skulle legge om kursen, sette nye mål og finne nye veier å gå midt oppe i den store vellykketheten, er en prøve knapt noe folk har bestått før oss. Det krever våkenhet å reagere i tide. Samtidig er det meget tilfredsstillende å lykkes med noe vanskelig.

Norsk Monitor er en stor undersøkelse av det norske folk som har vært gjentatt hvert år siden 1985. Frem til for to år siden steg materialismen og sank idealismen hvert år. Den materielle velstanden steg hvert år – og lykkekurven (antall som sier de er lykkelige) lå helt flat. Så, for to år siden, snudde denne hovedtrenden. Det norske folk ble mindre materialistisk og mer idealistisk, utslagene er så kraftige at 20 års negativ utvikling er rettet opp på to år. Samtidig stiger også lykkekurven for første gang siden undersøkelsene begynte.

Noe grunnleggende er i ferd med å skje, mye tyder på at det norske folk er i ferd med å bestå den store velstandsprøven. Kanskje er vi i ferd med orientere oss fra materiell vekst til menneskelig vekst. Mye tyder på det, men det gjenstår å sette ord på dette, det gjenstår å formulere hvilke mål vi setter oss for den neste etappen, for resten av dette hundreåret. Vi trenger ”den store samtalen” om hva vi ønsker oss for våre barn og barnebarn. Lokalsamfunn, foreninger og skoler rundt om i landet har startet denne samtalen allerede, alle kan delta gjennom Internett på [www.hundreårsmålene.no](http://www.hundreårsmålene.no). Nå er det vår tur til å sette oss nye, historiske mål.